

Dossier de recuperació

Història del món antic

Nom: _____ Data: _____

Durant aquest curs hem estudiat diverses civilitzacions de l'Antiguitat. Tot i que van viure fa milers d'anys, moltes de les qüestions que van afrontar continuen presents avui. En aquest dossier treballarem tres grans temes: les migracions, l'esclavatge i la situació de les dones. L'objectiu és recordar continguts històrics i relacionar-los amb problemes i debats actuals.

A. LES MIGRACIONS

Introducció històrica

Les migracions han existit des de la Prehistòria. Al llarg de l'Edat Antiga, pobles sencers es van desplaçar a la recerca de terres, recursos naturals o noves oportunitats comercials. Els fenicis i els grecs van fundar colònies per tota la Mediterrània. Aquests moviments van afavorir l'intercanvi de productes, idees, llengües i costums.

Les ruïnes d'Empòrion (actual Empúries), una colònia grega fundada al segle VI aC. Aquest assentament mostra com els grecs van emigrar i van establir noves ciutats per tota la Mediterrània.

Lectura

Creuar el Mediterrani avui

El juny de 2026 una embarcació que intentava arribar a Europa des de les costes de Líbia va naufragar al mar Mediterrani. Segons les organitzacions internacionals, només deu persones van sobreviure. Moltes fugien de la pobresa, dels conflictes armats o de la manca d'oportunitats als seus països d'origen.

L'Organització Internacional per a les Migracions recorda que cada any centenars de persones perden la vida intentant travessar el Mediterrani per buscar una vida millor.

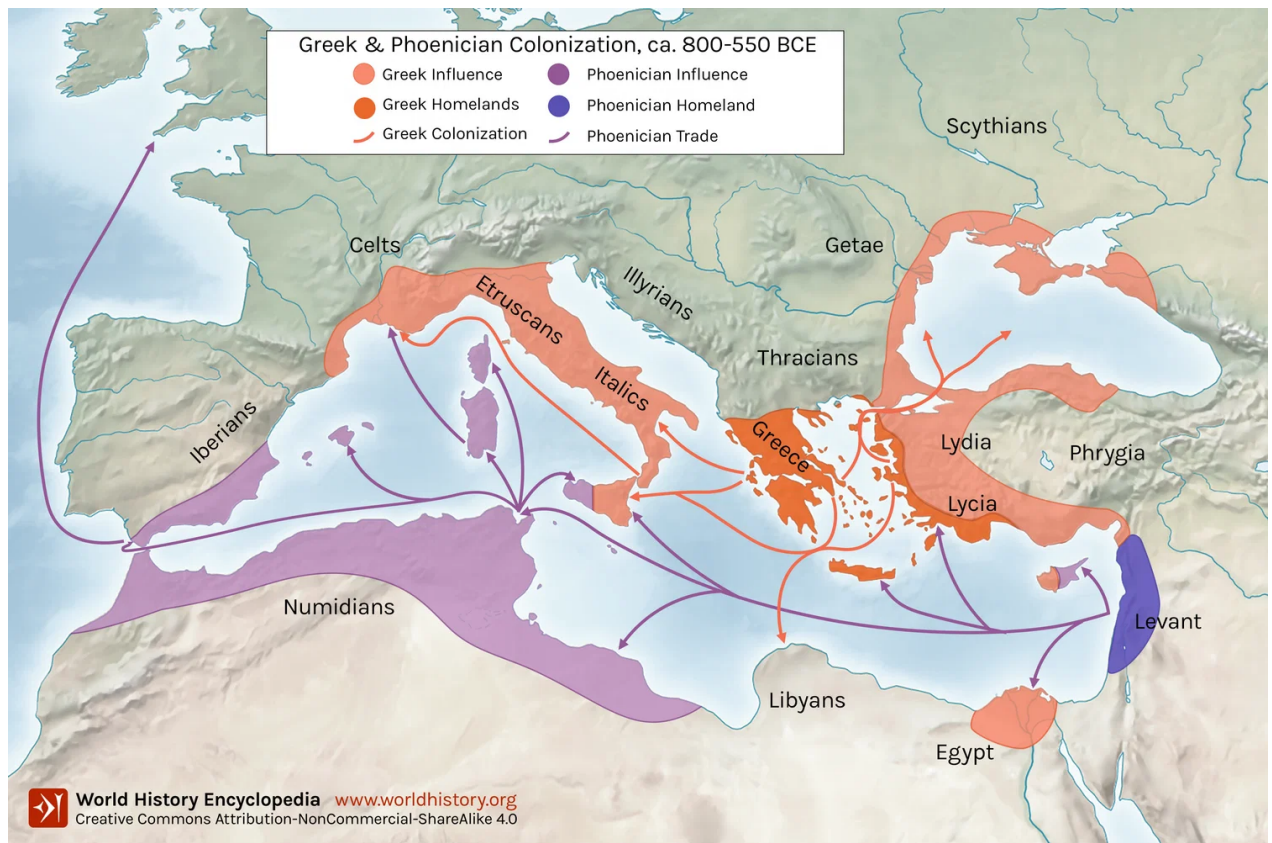
Fa més de dos mil anys també es produïen migracions. Els fenicis navegaven per tota la Mediterrània i fundaven colònies comercials. Més tard, els grecs van crear assentaments en territoris molt allunyats de la seva pàtria, com Empòrion (Empúries), a la costa catalana.

Activitats

1. Per què les persones de la notícia intentaven arribar a Europa?
2. Quins riscos afrontaven durant el viatge?

3. Què és una migració?
4. Qui eren els fenicis?
5. Què era Empòrion?
6. Per què els grecs fundaven colònies?
7. Quines semblances observes entre les migracions antigues i les actuals?
8. Quines diferències hi trobes?

Les migracions a la Mediterrània

Colònies fenícies (porpra) i gregues (taronja) a la Mediterrània

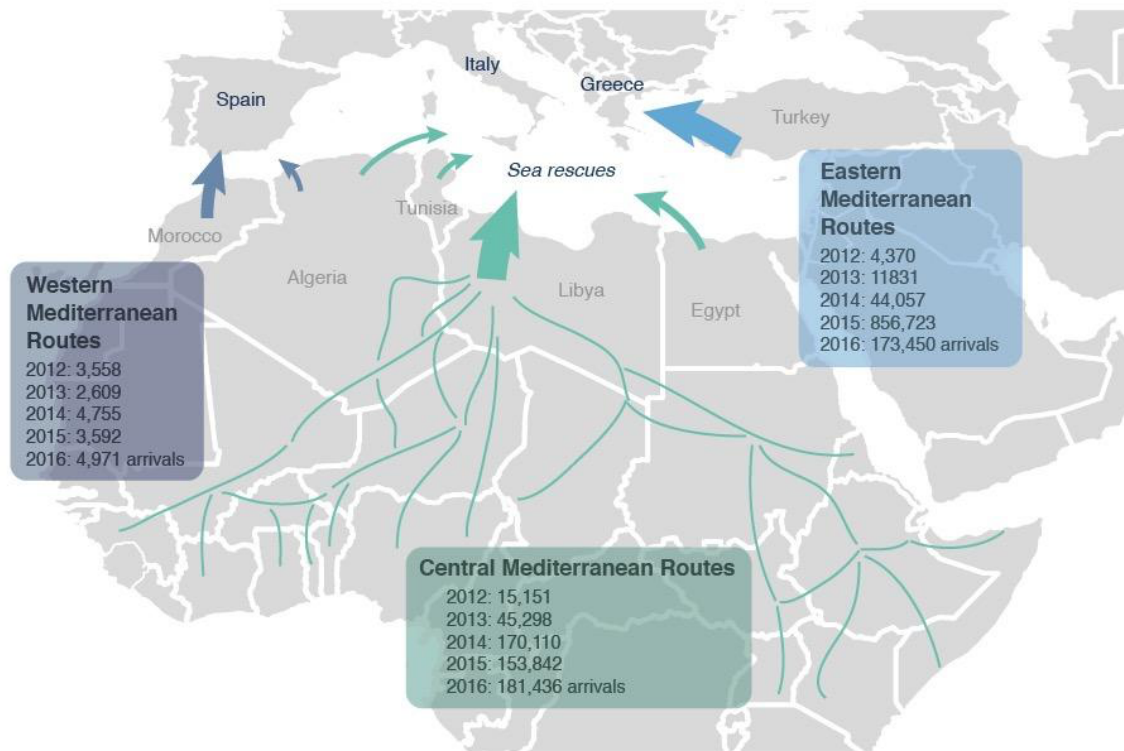
Observa el mapa i respon:

1. En quin mar es concentren les colònies gregues?
2. Per què creus que la majoria de colònies es troben prop de la costa?

3. Quin paper tenia la navegació en el desenvolupament d'aquestes colònies?
4. Quins avantatges oferia la Mediterrània als pobles antics?

Del món antic al món actual

Observa un mapa actual de les principals rutes migratòries cap a Europa.

Principals rutes migratòries actuals a la Mediterrània

Reflexiona:

1. Per quines zones arriben actualment molts migrants a Europa?
2. Coincideixen algunes d'aquestes rutes amb les antigues rutes comercials mediterrànies?
3. Per què la Mediterrània continua sent un espai tan important?
4. Quines diferències hi ha entre les migracions antigues i les actuals?

Observa de nou el mapa de les rutes migratòries de la Mediterrània i la taula següent.

Ruta	Arribades
Mediterrani occidental	19.495
Mediterrani central	565.837
Mediterrani oriental	1.090.431
Altres rutes	12.000

1. Càlculs bàsics

- Quants migrants apareixen representats en total?
- Quina ruta registra més arribades?

2. Interpretació

- Per què creus que la ruta central és la més utilitzada?
- Quins riscos poden explicar les diferències entre rutes?
- Les dades indiquen que totes les rutes tenen la mateixa importància?

Justifica la resposta.

- Quina relació tenen aquestes rutes amb la Mediterrània antiga?

B. L'ESCLAVATGE

Introducció històrica

L'esclavatge era una institució habitual a moltes societats antigues. A Grècia i, sobretot, a Roma, una part important de l'economia depenia del treball dels esclaus. Aquestes persones no tenien drets polítics i eren considerades propietat dels seus amos.

Els esclaus podien treballar al camp, a les mines, a les llars o fins i tot com a mestres, comptables o administradors. Alguns aconseguien la llibertat després d'anys de servei i es convertien en lliberts, però la majoria depenia completament de la voluntat del propietari.

Relleu romà que representa persones esclavitzades.

Pregunta d'observació

Quines diferències observes entre les figures representades? Què et fa pensar sobre la seva situació social?

Lectura

L'esclavatge no ha desaparegut

Quan pensem en l'esclavatge solem imaginar les mines romanes o els esclaus que treballaven a les grans vil·les. Tanmateix, organismes internacionals alerten que encara avui existeixen situacions de treball forçós.

Milions de persones arreu del món treballen sota amenaces, enganys o deutes que els impedeixen abandonar la seva feina. Aquestes situacions afecten homes, dones i infants.

Encara que actualment les persones no són propietat legal d'un amo, moltes organitzacions denuncien formes modernes d'explotació laboral que vulneren els drets humans.

Activitats

1. Què és el treball forçós?
2. Per què es considera una vulneració dels drets humans?
3. Qui podia convertir-se en esclau al món antic i per què?
4. Quines feines podien realitzar els esclaus?
5. Què era un llibert?
6. Qui va ser Espàrtac?
7. Per què els esclaus eren importants per a l'economia antiga?
8. Quines semblances hi ha entre l'esclavatge antic i algunes formes d'explotació actual?

C. LA CONDICIÓN DE LA DONA

Introducció històrica

La situació de les dones variava segons l'època i la civilització, però en general tenien menys drets que els homes. A Atenes, per exemple, les dones no podien votar ni participar en la política. A Roma gaudien d'una certa autonomia econòmica, però continuaven excloses dels principals càrrecs públics.

Malgrat aquestes limitacions, algunes dones van exercir una gran influència en la societat, la cultura o la política. Personatges com Cleòpatra, Hipàtia o les vestals mostren que el paper de les dones a l'Antiguitat va ser molt més complex del que sovint imaginem.

Representacions de figures femenines en peces ceràmiques gregues

Lectura

Igualtat legal i igualtat real

A l'Antiguitat les dones tenien menys drets que els homes. A Atenes no podien participar en la vida política i a Roma no podien ocupar magistratures ni formar part del Senat.

Actualment les dones tenen reconeguts els mateixos drets legals que els homes a la majoria de països. Tot i això, diversos informes internacionals indiquen que encara existeixen desigualtats relacionades amb el treball, els salaris, la conciliació familiar o l'accés a determinats llocs de responsabilitat.

L'estudi de les dones a l'Antiguitat ens ajuda a entendre millor els canvis que s'han produït al llarg de la història i els reptes que encara existeixen.

Activitats

1. Quina diferència hi ha entre igualtat legal i igualtat real?
2. Podien votar les dones a Atenes?
3. Quines funcions tenia una dona atenesa dins la família?
4. Les dones romanes podien ser magistrades?
5. Qui eren les vestals?
6. Qui va ser Hipàtia?
7. Qui va ser Cleòpatra?
8. Per què és important estudiar la història de les dones?

ACTIVITAT FINAL

Reflexió (10-15 línies): Què ens pot ensenyar l'estudi de l'Antiguitat sobre els problemes i reptes del món actual?